[illegible]

Santali language literature culture & traditions

[illegible] by
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

SANTALI PARSI SAOHED LAKCHAR AR ARICHALI

[Santali language literature culture & traditions]

A collection of research articles edited by

Dr. Ratan Hembram

Dr. Dulee Hembrom

Dr. Khudiram Murmu

1st edition : 11th October, 2023

ISBN : 978-93-95849-36-4

© Department of Santali, Vidyasagar University

Published & Printed by :

SANTALI BOOKS

Regd. Office : Dabanki, P.O. Manpur, Jamshedpur - 832102

Corporate Office : Karandih bus stand, Jamshedpur 831002

Branch Office : Vidyasagar University Road, Rangamati, Midnapore - 721102

Contact : +91 8294037282, 9798290509

E-mail : santalibooks@gmail.com

Printed at :

Jayashree Press

91/1B, Baithakkhana Road, Kolkata - 700 009

Price : 550/-

Note : ᱫᱷᱚᱞᱚᱱ ᱞᱮᱠᱪᱟᱨ ᱚᱱ ᱮᱪᱟᱨᱞᱤ ᱢᱚᱞᱚᱢ ᱠᱚᱨᱟᱢ ᱫᱚ ᱚᱞᱪᱤᱭᱟ ᱮᱢᱮᱱᱛᱤᱭᱚᱱ ᱠᱚᱨᱟᱢᱟᱱ ᱫᱚ ᱢᱚᱱ ᱞᱤᱢᱤᱛᱚᱮᱢᱮᱱᱛᱤᱭᱚᱱ ᱨᱮᱱᱤ ᱱᱚᱞᱚᱢᱚᱱᱛᱤᱭᱚᱱ ᱞᱤᱢᱤᱛᱚᱮᱢᱮᱱᱛᱤᱭᱚᱱ ᱞᱮᱠᱪᱟᱨ ᱚᱱ ᱮᱪᱟᱨᱞᱤ ᱢᱚᱞᱚᱢ ᱠᱚᱨᱟᱢ ᱫᱚ ᱚᱞᱚᱢᱚᱛ ᱮᱪᱟᱨᱞᱤᱢᱤᱛᱚᱮᱢᱮᱱᱛᱤᱭᱚᱱ ᱫᱚ ᱮᱪᱟᱨ

ᴋᴏᴎᴏᴎᴀ ᴋᴏᴎᴡᴀᴎ

1. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄᴀ ᴅᴎ.ᴄᴋᴀ – ᴋᴄᴄᴄᴀᴎᴄ ᴀᴄᴀᴄ 1

2. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄ ᴄᴏᴏᴎᴇ ᴀᴎᴅᴀᴎ ᴎ.ᴄᴀᴇᴎ.ᴀᴀ ᴅᴎ'ᴀᴎ – ᴀᴄᴏᴏᴏᴄᴋᴄᴎᴄ ᴀᴎᴋᴄᴄ 9

3. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄᴀ ᴅᴎ.ᴄᴋᴀ ᴀᴀᴏ ᴄᴅᴄᴄᴀ – ᴀᴏᴇᴏᴋᴄᴀ ᴀᴎᴡᴎᴏᴏ 18

4. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄᴀ ᴏᴇᴏᴀᴡᴄ' ᴄᴄ ᴀᴀᴇᴏᴇ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴎᴡᴀᴎ : ᴀᴀᴏ ᴇᴎᴀᴏᴄ – ᴋᴄᴇᴎ.ᴄᴎᴀ ᴋᴏᴄᴄᴇ 28

5. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄᴀ ᴅᴎ.ᴄᴋᴀ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴎ.ᴇᴎ.ᴏ ᴇᴎᴀᴎᴇ ᴡᴏᴄᴎ – ᴀᴎ. ᴋᴀᴀᴎ ᴀᴎᴋᴄᴄ 34

6. ᴇᴡᴎ.ᴀᴇᴎ.ᴄ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴀᴎ.ᴄᴏᴀ – ᴄᴎᴡᴄᴀ ᴋᴏᴄᴄᴇ 44

7. ᴀᴎᴅᴀᴎ ᴄᴄ ᴇᴎ.ᴀᴏᴎ. ᴏᴏᴇ – ᴄᴎᴇᴄᴀᴀᴇᴀ ᴡᴎ'ᴋᴏᴎᴇ 52

8. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄᴀ ᴅᴎ.ᴄᴋᴀ ᴎᴎ ᴋᴎᴀᴎᴏᴏ – ᴋᴏᴄᴀᴀᴡᴄ ᴇᴎᴏᴡ ᴋᴏᴄᴄᴇ 59

9. 'ᴏᴎᴄᴄᴇᴇ ᴏᴡᴏᴇ' ᴇᴎᴇᴎᴇ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴀᴀᴏ ᴋᴎᴏᴡᴄᴏᴀᴇᴎ. ᴅᴏᴄᴡᴏᴇ – ᴀᴎ. ᴏᴡᴎ.ᴇᴄ ᴀᴄᴄᴀᴄ 69

10. ᴡᴄ'ᴏᴄ ᴀᴀᴡᴄ' ᴇᴏᴇᴏᴇ – ᴀᴎ. ᴄᴀᴋᴄᴇ ᴀᴄᴄᴀᴄ 79

11. ᴅᴎ.ᴄᴋᴀ ᴇᴏᴇᴏᴄᴡᴄᴏ – ᴀᴎ. ᴋᴎᴀ ᴇᴏᴄᴏᴇ ᴀᴄᴄᴀᴄ 86

12. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄᴀ ᴋᴎᴏᴡᴄᴏ ᴄᴄ ᴄᴄᴏᴏᴄ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴄᴇᴄᴀ – ᴏᴇᴄᴄᴅᴏᴀᴎ ᴡᴎ'ᴋᴏᴎ 94

13. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴀᴀ ᴋᴎᴏᴡᴄᴏ ᴄᴄ ᴇᴎᴀᴎᴀ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴄᴏᴏᴡᴏᴏ ᴎᴎ ᴀᴎᴡᴎᴇᴏᴀ – ᴀᴏᴏᴀᴄᴄᴋᴄᴀ ᴡᴄᴀᴎᴏᴏᴄᴏᴀ 103

14. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄ ᴋᴎᴏᴏᴎ ᴄᴄ ᴇᴡᴎ.ᴎᴀᴇᴎ.ᴄ ᴎᴀᴇᴏᴀ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴋᴎᴏᴏᴎ ᴎ.ᴄᴀ ᴀᴏᴡᴏᴏ – ᴄᴎᴇᴀᴏᴏᴇᴀ ᴀᴎᴇᴎᴀ 108

15. ᴋᴏᴎᴇᴏᴎᴄ ᴀᴎᴄᴇᴎᴄᴎ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴋᴎ.ᴄᴀᴇᴎ.ᴏ : ᴀᴀᴏ ᴄᴅᴄᴄᴀᴄ – ᴋᴀᴄᴎᴀ ᴀᴄᴀᴄ 115

16. ᴀᴎ.ᴇᴄ ᴀᴎ.ᴏᴀ ᴇᴎᴀᴎᴀ ᴄᴄ ᴋᴎᴏᴏᴎ ᴄᴄᴇᴎᴇ ᴡᴏᴏᴏᴏᴄ – ᴏᴄᴄᴇᴄ ᴀᴎ:ᴄᴀᴀ 125

সাঁওতালী ভাষা

– শুভকুমার টুডু*

Abstract : সাঁওতালী ভাষা পৃথিবীর প্রাচীন ভাষা। প্রাচীন ও বর্তমান ভাষার মধ্যে সাঁওতালী ভাষার বৈশিষ্ট্য। অস্ট্রিক ভাষার সাঁওতালী ভাষা। বর্তমানে সাঁওতালী ভাষা বিশ্বের বিভিন্ন দেশে ছড়িয়ে রয়েছে। সাঁওতালী ভাষার উৎপত্তি সম্পর্কে বিভিন্ন মতামত রয়েছে। সাঁওতালী ভাষার উৎপত্তি সম্পর্কে বিভিন্ন মতামত রয়েছে। এই প্রবন্ধে সাঁওতালী ভাষার উৎপত্তি সম্পর্কে আলোচনা করা হয়েছে।

Key words : ভাষা, অস্ট্রিক, ভাষা গোষ্ঠী, প্রাচীন ভাষা।

সাঁওতালী ভাষা "অস্ট্রিক ভাষা গোষ্ঠী" অঞ্চলের একটি প্রধান ভাষা। "অস্ট্রিক ভাষা" কে (AustricLanguage) অ–অস্ট্রা অস্ট্রা অস্ট্রিক বৃহৎ বৃত্তের অন্তর্গত একটি অঞ্চলের মানুষের মধ্যে ব্যবহৃত হয়। এটি মধ্যের বৃহৎ অঞ্চল–ইন্দোনেশিয়া, মালয়েশিয়া, ভিয়েতনাম, থাইল্যান্ড, মায়ানমার, পূর্ব ভারত, পূর্ব পাকিস্তান ইত্যাদি, চীন চীনের অন্যান্য অঞ্চলের মানুষের মধ্যে এর প্রচলন রয়েছে। এটি অস্ট্রিক (Austric) ভাষা গোষ্ঠীর অন্তর্গত। এটি অস্ট্রিক ভাষা গোষ্ঠীর অন্তর্গত" নেগ্রিটোরিয়ান" ভাষা গোষ্ঠীর একটি ভাষা। অস্ট্রিক ভাষা গোষ্ঠীর অন্তর্গত প্রচলিত ভাষাগুলির মধ্যে সাঁওতালী ভাষা অন্যতম। অস্ট্রিক (Austric) ভাষা গোষ্ঠীর অন্তর্গত সাঁওতালী ভাষা গোষ্ঠীর একটি অন্যতম প্রাচীন ভাষা। অস্ট্রিক ভাষা গোষ্ঠীর অন্তর্গত প্রচলিত ভাষাগুলির উৎপত্তি সম্পর্কে বিভিন্ন মতামত রয়েছে। ১৫৬৬ খ্রিস্টাব্দে পর্তুগিজ বণিকরা (Proto Austroloid) "আদিম অস্ট্রোপ্রোটোয়েড" বলেছেন। এর একটি মতামত। ম.ব্রাহ্মণ অনুসারে। এর একটি "আদিম অস্ট্রোপ্রোটোয়েড" বাঙালির মা.০৭ অংশ। "ইরেস্তোনা" বাঙালির মা.০৭ এর বাঙালি পুরুষের ০২ মিলিয়ন ক্রোমোজোম অংশ মিলেছে

***Sukumar Tudu**, Contractual Teacher, Dept. of Santali, Debra Thana Sahid Kshudiram Smriti Mahavidyalaya*
E-mail:tudusukumar87@gmail.com
Contact no. - 9609813187/ 9547990390

ᱱᱚᱱᱞᱤᱠᱚᱨᱚᱱᱚᱨᱤᱛᱚᱨᱚᱱᱚᱨᱤᱛᱚᱨᱚᱱᱚᱨᱤᱛ

ଚାରି ଦିଗରେ ଅବସ୍ଥିତ । ୧୯୫୫ ଚାରି ଦିଗରେ ଯାଇଥିଲା ତା ପରେ ୨୯ ମସେ ୧୫୦୫ ଯେଉଁ ଚାରିଦିଗ (Max Muller) ପରେ ଅବସ୍ଥିତ "ସନ୍ଥାଳୀ ଭାଷା" ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ—ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଭାଷାରେ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଲେଖିତ । ଅତିତ ଏହି ଅର୍ଥ ଯାହା ଯାଇଥିଲା ପରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପରେ ଦ୍ୱାରା (Fedric) ସନ୍ଥାଳୀ ଭାଷା ଦ୍ୱାରା "ଚାପାଚାରିତ" ଭାଷା ଗବେଷଣାରେ ଭାଷା ସନ୍ଥାଳୀ ଅତିତ । ଏହା ଏବଂ Dr,K.C.Tudu ଗବେଷକ ଦ୍ୱାରା—ସନ୍ଥାଳୀ ଚା ଭାଷା ଭାଷାର ଅତିରିକ୍ତ ଅତିତ ଏ (Ethnology) ଏବଂ.O ସଂଗ୍ରହ ଭାଷାର ଅ ଏବ ଅବଧାରଣ ଏପରି—

1. *According to J.Troise- " The Santal speak in independent Language Known as SANTALI.It is belong to the "MUNDA FAMILY' Which Pater W.Schmidtciassified to as belonging to the Austro-Asiatic language group"*
2. *Mr.Guha Grouped Santals With Proto-Austroliod Group Since according to him there is a recial similarity with the aborigines of Australia"*
3. *According to sir G.Grierson-"The Birhor diaIect is more cIosely connected with Mundari than with Santali"*
4. *According to J.Troise-"Santal is the most important of all the munda group of languages. Lt is also one of the oldest tongues of lndia" and. According to campdell has reached a much higher stages of development than any other sister languages.*
5. *W.B Oldham was the opinion the SANTAL is abbreviation of samantawala.*
6. *According to Maiiey-'Santal' is an English form adopted from Hindi which curresponds with the form "Santar" used by the Bengali Speaking people."*[ଛ]

ଏହାପରି ଚା ଅତିରିକ୍ତ ସଂ.ଅ ଠାରୁ ପ୍ରାଚୀନତର ପ୍ରଚଳିତଟି ପ୍ରାଚୀନତର ଏପରିକି—ତା ଏ ସନ୍ଥାଳୀର ଭାଷା ଚାରିଦିଗ ଚାରି ଅର୍ଥ "ଭାଷା" ଏବଂ.ଠା ଏକାଧିକ ଠାରୁ ପ୍ରାଚୀନତର ରହିଛି । Dr. Ratan Hembram ଅପରିକ ପ୍ରଚାରିତ "ସନ୍ଥାଳୀର ଅବସ୍ଥା" ଦ୍ୱାରା ଅ ଅବ ଅବଧାରଣ—"ସନ୍ଥାଳୀର ଅଭିଧାନରେ ଚାରିଟି ଦିଗ "ଭାଷା" ପରିଚୟ ଦିଗ ଅବ ସନ୍ଥାଳୀର ଅଭିଧାନରେ ଚଉଦଭାଷା ଦ୍ୱାରା ଅ ଅଭା ଚା ପରେ ଚ ଅବ ।"[ଜ] ଏହା ଦିଗ ଅ ଭାଷା ଠାରୁ ଚାରିଠାରେ ପ୍ରାଚୀନତର ଏପରିକି ଚାରି । ସଂଗ୍ରହ ଚା ପରେ ଅ ପରେ ସନ୍ଥାଳୀର ସଂଗ୍ରହ ପରେ ସନ୍ଥାଳୀର ଭାଷା ଚାରିଦିଗ ଏ ସଂ.ଠାରୁ ଚାରିଠାରେ ପ୍ରାଚୀନତର ଏପରିକି ଚାରି । ସନ୍ଥାଳୀର ଭାଷା ସଂଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା—

ଭାଷାଭାଷା—ଦ୍ରାବିଡ଼ୀୟ ଅ ଏବଂ ଆଦିବାସୀ ପ୍ରଚଳିତ,

ᱚᱞᱚᱢᱞᱚ ᱚᱢᱞᱟᱢᱮᱢᱮᱞᱮ ᱯᱟᱞᱮ ᱚᱞᱚᱢᱞᱚ ᱢᱮᱞᱮᱢ,
ᱜᱩᱢᱞᱟᱢ ᱞᱟᱢᱚᱢ ᱯᱟᱞᱮ ᱜᱩᱢᱞᱟᱢ ᱢᱮᱞᱮᱢ,
ᱮᱢᱮᱢᱮᱢᱮᱢ ᱱᱮᱞᱮᱢ ᱯᱟᱞᱮ ᱱᱩᱢ,ᱚ ᱚᱢᱢᱮᱢ ᱢᱮᱞᱮᱢ ।

ᱮᱢᱮᱚᱢᱟᱞ ᱞᱩᱢ.ᱯᱮᱞ ᱢᱚ ᱢᱚᱢ ᱱᱩᱮᱜᱩᱢ ᱜᱩᱢᱟᱚᱢᱟᱚ ᱢᱚ ᱱᱩᱢᱟᱚᱢᱟ ᱯᱟᱞᱮᱢ ᱢᱚᱢᱚ ᱢᱚᱢᱚᱢ ᱢᱚᱢᱚᱢ । ᱱᱩᱢᱩᱢᱩᱢ ᱢᱚ ᱞᱮᱢᱱᱟᱢᱟᱢ ᱮᱢᱮᱢᱮᱢ ᱢᱚᱢᱚᱢ ᱢᱚᱢᱚᱢ ᱢᱚᱢᱚᱢᱟᱢᱟᱢᱮᱢ ᱢᱚᱢᱚᱢ ᱢᱚᱢᱚᱢ ᱮᱢᱮᱢᱮᱢᱮᱢ ᱱᱩᱢᱩᱢᱩᱢᱩᱢᱟᱢᱟᱢᱮᱢᱮᱢᱮ

୨) ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଇଂରାଜୀ ବ୍ୟାକରଣ 'ଅଷ୍ଟ ଭାଗରେ' ବିଭକ୍ତ ହୋଇଛି ଯଥା ଶବ୍ଦ, ଧ୍ୱନି, ବାକ୍ୟ, ଇଂରାଜୀ, ବାକ୍ୟାଂଶ ଏବଂ ।

୧) ଇଂରାଜୀ ବ୍ୟାକରଣ ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଧ ହେବ ଯେ ଏହି ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ

ମାନେ ଯେ ୨୦୧୦ ରେ ଏମାନେ ଏକାଏକ–ରେଳରେ ଯେ, ଚାମାନେ ଏହିପରି ଏମାନେ ମାନେ । ଏହିପରି ୦୨ ଏମାନେଙ୍କୁ ଯେ.ଏମ୍ଏ ରେଜେଣ୍ଟ ଏମାନେ ଦିନ (୦୯୨୭) ଏମାନେ ଯେ–ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକମାନେ ମାନେ ଏମାନେ ଚାରିପଟେ ରେ ଦିନରେ ମାନେ । ଚାରିପଟେ ଏମାନେ ଦିନ ୩ଟି.ଏମ.ଏମ. ଏମ:ଏମ୍ଏ ରେଜିଷ୍ଟ ଦିନରେ ମାନେ । ଏହିପରି ରେଜିଷ୍ଟ ମାନେ ଚରଣରେ ଚାରି ଏହେମାନେ– ମ । ଏମାନେ ରେଜେଣ୍ଟ ମାନେ ଅଚିତ ଏମ.ଏ ଏମ.ଏମ ଚାମାନେ ଦିଏ.ଏମ୍ଏ ଏମ୍ଏ–ଏମ୍ଏ ୦୨ ୩ଟି.ଚରେଣ୍ଟ ଗେଣ୍ଟେଣ୍ଟ ଚାମାନେ । Dr,Ratan Hembram ଚାରିପଟେ ପରିଚାରେ ଏମାନେଙ୍କୁ ଏବଂ ଏପ୍ରିଲ ରେ ଏମାଇଏଟ୍ ମାନ ପରେଣ୍ଟାଣ ଦିଏଏମ୍ଏ ରେ ଏହେମାନେ ମାନେ ପରିଚାରେ । ଏହିପରି–"ଗ. ଏ. ଟ. ଏ. ଚାମାନେ । ଏହିପରି ଚରଣରେ ମାନେ ରେଜେଣ୍ଟ ପାଣେମାନ ମ.ଏମ୍ଏ ୦ରେ ଏମାଏମାଣ୍ଟ ରେଜେଣ୍ଟ ଯେଉଁ ଦାନାପାଣି ମାନ ଏଚ୍ଚ.ଟ ରେ ଏଚ୍ଚଏମ ଚାମାନେ । ଏହିପରି–

'ଗ'– ଅଗ ରେଜେଣ୍ଟ ଏମାଏମାଣ୍ଟ ଦାନାପାନରେ ପାଣେମାନ । ଏହିପରି– ମ.ଗେଏ, ଗେମ.ଗଟ୍ଟେ, ମ'ଗଟ୍ଟେ, ରେମଗଏମ, ଶ୍ରମଗଏମ, ଗଅଗଅଗ୍ରେ, ପାଣେପାମ.ଗ୍ରେ ଯେଉଁ ।

'ଗ'– ଅଗ ରେଜେଣ୍ଟ ଏମାଏମାଣ୍ଟ ଏଚ୍ଚ.ଟ ରେ ପାଣେମାନ । ଏହିପରି– ମାନେ, ଟମେ, ଏଚ:ଏମେ, ଅପଅଗ, ଏମାରମେ, ମାରମେ, ଏମାରମେ, ଚଗାରମେ, ଏମାରମେ, ରେଜେଣ୍ଟ, ଯେଉଁ ।

'ଏ'– ମାଏ ଏମାଏମାଟ ରେଜେଣ୍ଟ ଯେଅଏଅଏ ରେ ପାଣେମାନ । ଏହିପରି– ଏମାଇମାଏ, ଏମାରେଏ, ଏମାପ, ଏଅଇଅଗ, ଏଅରେଅଗ, ଏଅଏଅ ଯେଉଁ ।

'ଏ'– ମାଏ ଏମାଏମାଟ ରେଜେଣ୍ଟ ୦ମାପାରେ ପାଣେମାନ । ଏହିପରି– ଗେଏଏପ୍ରେ, ଏମାରେଏମାଣ୍ଟ, ଏମାଏଇମ ଯେଉଁ ।

'ଏ'– ମାଏ ଏମାଏମାଟ ରେଜେଣ୍ଟ ଏଚ୍ଚ.ଟ ରେ ପାଣେମାନ । ଏହିପରି– ମରେଏ, ପାମାଏ, ରେ:ଗେଏ, ଚମାରମାଏ, ୦ଅରେଏ, ଏମରେମ୍ରେ ଯେଉଁ ।"୬

'ଟ'– ଚଟ ରେଜେଣ୍ଟ ଏମାଏମାଟ ଯେଅଏଅଏ ପାଣେମାନ ରେ ୨ଏପଅଗ ଚାଣେମ ଏରେ– ଟମାଣେମ୍ରେ, ଟଅଏଅ, ଟମାଏରେଏ, ଟମାଏମ:ଗ, ଟମାଗ, ଟଅଏରେମ ଯେଉଁ ।

'ଟ'– ଚଟ ଏମାଏମାଟ ରେଜେଣ୍ଟ ପାଣେମାନ ରେ । ଏହିପରି– ଯେଟଏ, ଏମାଟ, ଚଟାଟମାଏ, ଚଅମାଟମାଏ, ମାଏରେଟମ ଯେଉଁ ।

'ଟ'– ଚଟ ରେଜେଣ୍ଟ ଏମାଏମାଟ ୦ମାଗଅଏ ରେ ପାଣେମାନ ରେ । ଏହିପରି– ଏଅଗଅଟ, ଗେଅଏ, ରେଅଟ, ଏଅରେଅଟ, ପ:ଗେଅଟ, ୦ଅଏଅଟ ଯେଉଁ ।

'ଏ'– ଅଏ ରେଜେଣ୍ଟ ପାଣେମାନ ଏମ: ଯେଅଏଅଏ ରେ ୨ଏପମ । ଏହିପରି– ଏମାରେ, ଏଅଟଅପ, ଏମାଗେମ, ଏମ.ଟଏ, ଏଅପ, ଏଅପଅଗ ଯେଉଁ ।

'ଏ'– ଅଏ ରେଜେଣ୍ଟ ଏମାଏମାଟ ୦ମାପାରେ ପାଣେମାନ । ପଅପଅଏମ–ଏମାଏମାପ, ମାଏରେମାଗ, ଟମାପଅଏମ ଯେଉଁ ।

'ଏ'– ଅଏ ରେଜେଣ୍ଟ ଏମାଏମାଟ ଏଚ୍ଚ.ଟ ରେ ପାଣେମାନ । ଏହିପରି– ୦ମାରେଏ, ଏମ.ରେଏ, ଏମଗଅମାଏ, ରେମାଗମାଏ, ମ.ରେଏ ଯେଉଁ ।

ଖ) ଜନଜାତୀୟମାନଙ୍କ ଠାରେ ଯେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ନିଜକୁ ଜନ୍ମଗତ ଭାବରେ ଆଦିବାସୀ ଜନଜାତି ବୋଲି ଦାବି କରନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କର– ଶ୍ରୀ:ଦାସ, ଗୁରୁ:ଦାସ, ଘନ:ଗୁରୁ, ଜନ:ଗୁରୁ, ଜନ:ଗୁରୁଙ୍କ ଏମାନେ ।

ଗ) ଜନଜାତୀୟମାନଙ୍କ ଉପନାମ ଠାରୁ ଜନଗୁରୁ ଠାରେମାନେ ଦେଖାଯାଉଛି, ଯଥାଖାଉଛି, ଏହିସବୁଜାତି ଦେଖାଯାଇ ନାହାନ୍ତି ।

➢ ଖାଉଛି (ଜନଗୁରେମାନେ)– ଦେବତା ନାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଜନ୍ମ (ଜୀବନ:ଜ) ଠାରୁ ପନ.ଜୋଗ ହାମାରେ ଦ୍ୱାରାରେ ଚଳିଛି ପନ.ଖୋଗ ହାମାନେ । ଆପଣଙ୍କର– ଶିବାରେ, ଗୁରୁ, ଖ, ଙ, ପ, ଘ, ଛ, ଚ, ଜ, ଗ, ଘ, ଖ, ଚ, ଛ, ଘ ନାମାନଙ୍କ ହୁଏ ।

➢ ଶିଖାଖାଉ(ଗାଙ୍କ ଜନଗୁରେମାନ)– ଦେବତା ଶିଖାଖାଉ ନାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଜନ୍ମ (ଜୀବନ:ଜ) ହୁଏ ପନ.ଜୋଗ ହାମାରେ ହୁଏ ଗାଙ୍କ ଯେ ଖାଉଛି–ନ । ଆପଣଙ୍କର– ଖାଉନ.ଛ, ପନ.ଠ, ଚ, ଣ, ମ, ଓ, ଟ, ଜ ନାମାନଙ୍କ ହୁଏ ।

➢ ଯଥାଯଥାଟିହିଆନେ (ପନ.ମ୍ବ ପୀଠର ନିଜେମାନେ)– ପାନଘର ହୁଏ ଠାରେମାନେ ନାମାନଙ୍କ ହୁଏହୁଏ 'ଘରଚାଉ' ଠାରେମାନେ ନାମାନଙ୍କ ଜନଗୁରେ ନ:ପାଇଯାଇଛି–ନ । ଆପଣଙ୍କର– ପାଖନଚାଉ, ହାଖଡ଼ିଆଇ, ପାଖଡ଼ିଆଇ, ଚାଖନ୍ତ ଯେଉଁଠି ଯେଉଁଠି ହୁଏ ।

ନିଜ ଘର ଗାଁଗୁଡ଼ିକ ଚାରିଦିଗ ଜନଜାତୀୟମାନଙ୍କ ଟିନ.ଠାରୁ ହୁଏ ଗାଁ:ଗେନ ଗାଁବାସୀମାନଙ୍କ ଟିନ.ଠାରୁ ଘର ଚାଲିଛି । ଏମାନେଆଡ଼ିକି Shyam C,Tudu ଚାରିଖାଇ ପ୍ରଚାରରେ ଗାଁଗୁଡ଼ିକରେ ଚାଲିଛି । ତାପରେ ଟିବିଖାଇ "ଟିନ.ଠାରୁ ଜନମୋଜ" ଟିବିଖାଇ ଠାରେ ଯାହା ଚାଲିଛି "ଜନଜାତୀୟ ଚାରୁଚାଉ ଘର ଟିନ.ଦିଗନ.ଚ ଏଠାରେ–ନ । ଗାଁ:ଗେନ ଗାବିବ ଚାରୁଚ ଜନଜାତୀୟମାନଙ୍କ ଟିନ.ଠାରୁ ଦେଖାଯାଉଛି ଚାରି ଠାରେଟିଆଇ । ଚାଲି ମାଗିନ.ଦେ ଚାରୁଚ ଗାଁ:ଗେନ ଟିନ.ଠାରୁ ଚାଲିଛି । ପ୍ରଚାରରେ–ଏମାନେ ଗେନ:ଦାନ ଏମ.ଜଏମ ଚାରୁଚାଉ ଗାଁ:ଗେନ ଟିନ.ଠାରୁ ହୁଏ ଜନ:ଜନ୍ମଗାଦ ଚାଲିଛି ଜେ ଜନ:ଜନ୍ମଗାଦ ଚାରି ଏଠି ଚାଲିଛି ଚାଲିଛି" ।"[୧] ଦେବତା ଗେଟ ଚାରି ଦାନପାନ ଦେଖେ ଚାରି ଚାଲେ ଚାଲିଛି ଏମାନେଆଡ଼ ଚାଲିଛି । ଜନଜାତୀୟମାନଙ୍କ ଟିନ.ଠାରୁ ପ୍ରାୟ. ଗେଟେମାନ ଜେ ଏମାନେ ଟିନ.ଠାରୁ ଚାଖାଇ ଜନ୍ମଗେଜ ଗେଟେମାନ । ଚାଲିଦେଇ ଜନଜାତୀୟମାନଙ୍କ ଟିନ.ଠାରୁ ଠାରେମାନେ ଏମ.ଜ ଏଠାରେ ଘର ଦେଖେ ଘର ଦେବତା ଚାଖନ୍ତାରେ ହୁଏଜନ ଠାରୁ ଜେ ଜନ୍ମଗାଦ ଚାଲିଛି ଚାଲିଛି ଏମ.ଜ ଏମ.ଜ ଏମ.ଜ ଠାରେ ଚାଲିଛି ।

ଏମାନେଏ ମାରେ ଠାରେଗ୍ୟ ଠାରେଘ୍ୟ ।
ଏମାନେଏ ମାରେ ଦୀପ୍ତିଚନ.ଜ ଠାରେଘ୍ୟ ।
ଚାଲି ଗେ ଘମାଠାନ ଚାଖାଚ ଏଠାରେ
ଚାଲି ଗେ ଦୀପ୍ତିଚ.ଏ ଜ ଦୀମାନ ଘଚାଖ ଏଠାରେ ।

ଦେବତା ଚାଖ ଚାଚାଖାଚ ଚାଖ ଦୀପ୍ତିଚ. ଚାଚାଠ ଗେ ଗ୍ୟ ଦୀ 'ଜନଜାତୀୟ ଟିନ.ଠାରୁ' ଖାଠ ଠାରେମାନେ ଗ୍ୟ ଠାଗ୍ୟ. ଚାଠଦୀ ।

ରେଫରେନ୍ସ ଏବଂ ବିବରଣୀ ତଥ୍ୟ :

୧) ହେମବ୍ରମଙ୍କ ଏବଂ ହେଉଛି ଓ ହେମଲଟେକ ଏବଂ ପ୍ରକାଶନ, Dr. Ratan Hembram, Marshal Bamber Publication, Page no-02

୨) ହେମବ୍ରମଙ୍କ ଡି.ସି.ଟୁଡୁ ହେମଲଟେକ, Dr,K.C.Tudu, Marshal Bamber, Page no-10

୩) ଏସ.ଓ ହେ'ଙ୍କଟ(Ethnology) Dr,K.C.Tudu, Ranchi,Page no-79

୪) ହେମବ୍ରମଙ୍କ ଜୀବନ, Dr,Ratan Hembram, ଏକଲବ୍ୟ ଡିଜିଟାଲ, Page no-01

୫) ହେମବ୍ରମଙ୍କ ଏବଂ ହେଉଛି ଓ ହେମଲଟେକ ଏବଂ ପ୍ରକାଶନ, Dr,Ratan Hembram, Marshal Bamber Publication, Page no-13/14

୬) ଡି.ସି.ଟୁଡୁ ହେମଚେକ, Shyam C.Tudu, Hans Hansli Publication, Page no-28